

قزل قىيا

2

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

لو گۇاڭبىن ياكى يېيەن

قىزىل قىيا

2

تەرجىمە قىلغۇچىلار :
ئابدۇكېرىم خوجا ئەخمەت پاسار

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

红岩: 维吾尔文/罗广斌, 杨益言 著; 阿合买提·帕
萨尔, 克里木·霍加 译. —乌鲁木齐: 新疆人民出版社,
2008. 12

ISBN 978—7—228—12136—6

I. 红… II. ①罗…②杨…③阿…④克… III. 长篇小说—
中国—当代—维吾尔语(中国少数民族语言) IV. I247.5

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2008)第 197353 号

责任编辑	穆纳尔江·托合塔洪
责任校对	再米拉·裴达依
特约校对	阿依古丽·牙森
出版发行	新疆人民出版社
地 址	乌鲁木齐市解放南路 348 号
电 话	(0991)2827472
邮 编	830001
经 销	新疆维吾尔自治区新华书店
印 刷	新疆新华印刷二厂
开 本	880×1230 毫米 1/32
印 张	29.5
版 次	1978 年 5 月第 1 版
印 次	2008 年 12 月第 2 次印刷
印 数	8001—11000 册
定 价	70.00 元(上、下)

بۇ كىتاب جۇڭگو ياشلار نەشرىياتىنىڭ 1963 - يىلى 7 - ئاي 2 - نەشرى ، 1977 - يىلى 12 - ئاي بېيجىڭ 24 - باسمىسىغا ئاساسەن تەرجىمە ۋە نەشر قىلىندى .

本书根据中国青年出版社 1963 年 7 月第 2 版北京 1977 年 12 月第 24 次印刷本翻译出版。

قىزىل قىيا

ئاپتورى : لو گۇاڭسېن ، ياڭ يىيەن
تەرجىمە قىلغۇچىلار : ئەخمەت پاسار ، ئابدۇكېرىم خوجا
مەسئۇل مۇھەررىرى : مۇنارجان توختاخۇن
مەسئۇل كوررېكتورى : زەمىرە پىدائىي
تەكلىپلىك كوررېكتورى : ئايگۈل ياسىن
نەشر قىلىپ تارقاتقۇچى : شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى
ئادرېسى : ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى 348 - نومۇر
تېلېفون : 0991-2827472
پوچتا نومۇرى : 830001
ساققۇچى : شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق شىنخۇا كىتابخانىسى
باسقۇچى : شىنجاڭ شىنخۇا 2 - باسما زاۋۇتى
فورماتى : 880×1230 مىللىمېتىر 1/32
باسما نۇسخى : 29.5
نەشرى : 1978 - يىلى 5 - ئاي 1 - نەشرى
باسمىسى : 2008 - يىلى 12 - ئاي 2 - بېسىلىشى
تىراژى : 8001-11000
كىتاب نومۇرى : ISBN 978-7-228-12136-6
باھاسى : 70.00 يۈەن (ئىككى كىتاب)

مۇندەرىجە

1	 بىرىنچى باب
26	 ئىككىنچى باب
48	 ئۈچىنچى باب
96	 تۆتىنچى باب
131	 بەشىنچى باب
157	 ئالتىنچى باب
193	 يەتتىنچى باب
221	 سەككىزىنچى باب
248	 توققۇزىنچى باب
278	 ئونىنچى باب
315	 ئون بىرىنچى باب
342	 ئون ئىككىنچى باب
369	 ئون ئۈچىنچى باب
401	 ئون تۆتىنچى باب
426	 ئون بەشىنچى باب
447	 ئون ئالتىنچى باب
481	 ئون يەتتىنچى باب
523	 ئون سەككىزىنچى باب
568	 ئون توققۇزىنچى باب
602	 يىگىرمىنچى باب

638		يىگىرمە بىرىنچى باب
685		يىگىرمە ئىككىنچى باب
718		يىگىرمە ئۈچىنچى باب
743		يىگىرمە تۆتىنچى باب
780		يىگىرمە بەشىنچى باب
804		يىگىرمە ئالتىنچى باب
828		يىگىرمە يەتتىنچى باب
857		يىگىرمە سەككىزىنچى باب
885		يىگىرمە توققۇزىنچى باب
912		ئوتتۇزىنچى باب

ئون ئالتىنچى باب

كۈنلەر قوغلىشىپ ئۆتۈۋەردى . كۈز كېتىپ قىش كەلدى ، پەسلىنىڭ بۇ زىمىستانىمۇ ئۆز ئۆمرىنى ئاخىرلاشتۇرماقتا . پۈتۈن ئەل ۋەزىيىتىدىكى قاينام تاشقىنلىق ئۆزگىرىشلەر جازا لاگېرىدىكى كۈرەشتىمۇ ئۆزىنى روشەن كۆرسىتىشكە باشلىدى . ئېگىلمەس ئىنسانلار قەلبىنى ئىشەنچكە توشقۇزۇپ ، چېلىشقانسېرى باھادىر بولۇپ چىڭدى ؛ دۈشمەننىڭ ھالى بولسا خارابلىق ئۈستىگە خارابلاشتى .

قاق سەھەر ، قەلىي يېڭى باھار مېھرىگە تەلپۈنگەن ليۇ سىياڭ ئېچىقلىق كامېر ئىشكىنىڭ يان ياغىچىغا يۆلىنىپ ، يىراق - يىراقلارغا سىنچىلاپ كۆز تاشلايتتى . بىر توپ قۇشقاچ ۋىچىر - ۋىچىر قىلىشىپ تامنىڭ ئۈستى بىلەن سىم توسۇقلارنى ئارىلاپ قايىقلارغىدۇر ئۇچۇپ كەتتى ... بىنا قېشىدىكى ئارا يولدا ئېلېكتر سىملىرىنى ئورنىتىۋاتقان بىرقانچە ئىشپيون ليۇ سىياڭنىڭ دىققىتىنى قوزغىيالىغىنى يوق .

ئۇ شامالداش مەيدانىدا تۇرغان ھەربىر كىشىنىڭ چاقنىغان كۆزلىرىگە ، نۇر تېمىپ تۇرغان يۈزلىرىگە تىكىلمەكتە ئىدى . مەيدانچاققا يەڭگىل قەدەم بېسىپ يۈرۈشكەن كىشىلەر ، سۇن مىڭسياننىڭ بېشىدىكى قىپقىزىل لېنتا ، چېھرىدىكى خۇش تەبەسسۇم ليۇ سىياڭنى سۆيۈندۈرۈپ ، يۈرىكىنى ھاياجان بىلەن داۋالغۇتماقتا ئىدى .

— يەنە شېئىر توقۇۋېتىپسەن - دە ؟

ليۇ سىياڭنىڭ خىيال يىپلىرىنى بۇ ئاۋاز ئۇزۇپ قويدى .

— شامالداشقا چىقىدىغان ۋاقىتىمىز بولۇپ قالدى ، — دەپ

ۋارقىرىدى يۈي شىنجياڭ كامېردىن چىقۇۋېتىپ ۋە ليۇ سىياڭنىڭ بىلىكىدىن تارتتى ، — يۈر ، لاۋ ليۇ !

ئېچىقلىق تۇرغان ھەربىر ئىشنىڭ يېنىغا چېھرىگە نۇر قونغان ھەمراھلار تۆت - بەشتىن ئويلىشىۋالغانىدى ، ئۇلارنىڭ قەلبى گويا مۇشۇ باھار ئەتىگىسىدەك غۇبارسىز ئىدى .

ئۇلار تەرەتخانىغا كىرىپلا ، ئۈستۈنكى قەۋەت بەشىنچى كامېردىكى كىشىلەرنىڭ شامالداش ۋاقتى ئاللىقاچان توشقانلىقىغا قارىماي تېخىچىلا تەرەتخانىدا گۇدۇڭلىشىۋاتقانلىقىنى كۆردى - دە ، كۈلۈمسىرەپ :

— سىلەر تېخى قايتماپسىلەرغۇ ؟ — دەپ سورىدى .

— ئەپچىل يول تېپىلىپ قالدى !

ھەممە كۈلۈشتى . كامېرلارغا كۈندۈزى قۇلۇپ سېلىنمايدىغان بولغاچقا ، تەرەتخانىغا بارغانلار شامالداش ۋاقتىنى ئاشۇرۇۋەتسىمۇ مەيلى ئىدى . بۇ ئاچلىق ئېلان قىلىش كۈرىشىدىن كېيىن بارلىققا كەلگەن يېڭىلىق ئىدى . يېقىنقى كۈنلەردىن بۇيان ، ئۇرۇش ۋەزىيىتىنىڭ جىددىي بۇرۇلۇش ياسىغانلىقىدىن بولسا كېرەك ، ئىشپىيونلارنىڭ باشقۇرۇشى تېخىمۇ بوشاپ قالغاندەك ئىدى . ساختىپەز ئورانگۇتانمۇ كۆرگەنلا كىشىدىن ھال - ئەھۋال سوراپ ، كامېرلارغا ئېلىپكىتىر چىراغ كۆپەيتىپ بېرىشنى ئېيتىدىغان بولۇپ قالدى ...

— سۆزلىشىۋېرىڭلار ، سىلەر ئۈچۈن مەن كۆزەت قىلىپ تۇراي ، — دەپلا تەرەتخانىنىڭ ئىشكى ئالدىغا چىقىپ كەتتى ليۇ سىياڭ .

— بىزنىڭ بەشىنچى كامېرغا تۈنۈگۈن يەنە بىر سەپداشنى قاماپ قويۇشتى ، ئۇ گۇياڭدىن قولغا ئېلىنىپتۇ ، خۇش خەۋەر دېگەننى يەتكۈچە ئېلىپ كەپتۇ .

— نېمە خۇش خەۋەر ؟

— ئىككىنچى باشقارمىدا گېزىتلەرنى كۆرۈۋاپتۇ !

— نېمە خەۋەر بار ئىكەن گېزىتتە ؟

— كۆرگەنلىرىنىڭ بارىنى يېزىپ چىققانىكەن ، ھېلىلا تېخى

ئۈستۈنكى قەۋەت ئالتىنچى كامېرغا يوللاپ بەردى ، — سۆزلەۋاتقان

كىشى ئاتاپىن ئاۋازىنى ئۆزگەرتىپ سۆزلەيتتى ، — بىردەمدىن كېيىن سىلەرمۇ كۆرۈپ قالارسىلەر .

شۇ چاغدا ئۆچەكەشكەندەك تالادىن لىۋ سىياڭنىڭ يۆتلىشى ئاڭلىنىپ ، بۇنىڭدىن گۈندىپاي ئىشپىيونلارنىڭ كەلگەنلىكى ھەممىگە ئايان بولدى .

— ئاۋۋال ئازراق بولسىمۇ سۆزلەپ بەرگىنە ! — دەپ تاقەتسىزلىك بىلەن ئۆتۈندى يۈي شىنجياڭ .

بەشىنچى كامېرلىق كىشى ئورنىدىن تۇرۇپ ، تالاغا بىر قارىۋالغاندىن كېيىن ئىتتىك جاۋاب قايتۇردى :

— ئازادلىق ئارمىيە چاڭجياڭدىن ئۆتىدىكەن !
تالادىن ئىشپىيوننىڭ ئاياغ تۇشى ئوچۇق ئاڭلاندى .
سۆزلەۋاتقان كىشى چىرايىنى بىر سەت پۈرۈشتۈرۈپ ، ھېچ ئىش بولمىغان قىياپەتتە تالاغا ماڭدى . توپتوغرا خۇش خەۋەرنىڭ ئۈستىگە كېلىپ بېشكەللىك قىلغۇچە ، يا بالدۇرراق كەلسە ، يا كېيىنرەك ، دەپ غەزىپى قاينىغان يۈي شىنجياڭ ھە دەپ ئەتراپنى تىمىسىقلاۋاتقان ئىتتىپاقنىڭ قارىسىغا كۆز قۇيرۇقىدا قاراپ قويۇپ زەردىسى بىلەن تىللىدى : — «ياخشى ئىتتىك يولۇچىغا كاشىلىسى يوق ، دەپتىكەن ، سەن بولساڭ ئۆلۈكۈڭنى قاغىمۇ يېمەيدىغان ئىت !

ئىتتىپاق كەينىگە قاراپلا يۈي شىنجياڭنى كۆرگەندىن كېيىن ، ئاڭلىماسلىققا سېلىپ غىپلا تىكىۋەتتى . ئاچلىق ئېلان قىلىش كۈرىشىدە «ۋەكىل» بولغان بۇ ئىشچىغا ئوڭايلىقچە تەڭ كېلىپ بولمايدىغانلىقى جازىدۇڭدىكى ئىشپىيونلارنىڭ ھەممىسىگە پۇر ئىدى .

غەلىبە ، ھە ، شۇ يېتىپ كېلىش ئالدىدا تۇرغان غەلىبە دىللارغا شادلىق بېغىشلاپ ، كىشىنى تېخىمۇ تەقەززا قىلاتتى . يۈي شىنجياڭ لىۋ سىياڭنى تارتقىنىچە بىر تاقلاپلا دېگۈدەك كامېرنىڭ كەينىدىكى كۆلچەك بويىغا يېتىپ باردى — دە ، مۇزدەك بۇلاق سۈيىدىن ئوچۇملاپ ئېلىپ يۈز يۈيۈۋالدى . بۇرۇنقى كىچىككەنە

ئويمان ئەمدىلىكتە كېڭەيتىلىپ ، چۆرىسىگە تاشلار تىزىلىپ ، ئاددىغىغا يۈز يۈيۈش كۆلچىكىگە ئايلاندۇرۇلغانىدى ، ئىچىشكە سۇ ئىزدەپ يۈرىدىغان كۈنلەر ئۆتمۈشكە ئايلىنىپ ، ئەمدىلىكتە ھەر كۈنى قايناق سۇ ئىچىلىدىغان ، تاماققىمۇ ئوت - ياش قېتىلىدىغان بولدى .

شامالداپ قايتقاندىن كېيىن يۈي شىنجاڭنىڭ كۈچ - غەيرىتى باشقىچىلا بەرىكە تېپىپ كەتتى . ئۇ ئىشكىتىن كىرىپلا ، ئۆزىدىن بالدۇرراق قايتىپ كىرگەن ليۇ سىياڭنى كۆرگەندە ، ئۇنىڭغا ھېچقاچان كۆرۈلمىگەن شادلىق تۇيغۇسى بىلەن باش لىڭشىتىپ ، ئادەتتىن تاشقىرى خۇش خەۋەردىن دېرەك بەردى . كامبىردىكى ھەممە ئادەم دىڭ چاڭفانى چۆرىدىۋالدى .

— ئاستىراق ھوي ! — دىڭ چاڭفانىڭ لەۋلىرى ئېچىلغاندا ، ساپسىرىق چىشلىرى كۆرۈنۈپ قالدى ، تاماكا مۇشتىكى بولسا جاۋىغىيىدا بىر قىسمىلا قىمىرلايتتى ، — مەن سىلەرگە مۇھىم خەۋەردىن ئۈچىنى ئېيتىپ بېرىمەن ...

ئۇ ئۈستۈنكى قەۋەت ئالتىنچى كامبىردىكىلەر سۈنۈپ بەرگەن بىرنەچچە ۋاراق قەغەزنى قولغا تۇتۇپ ، تالاغا كۆز يۈگۈرتتى ۋە : — بىرىڭلار ئىشكىتە ئىشپىيونلارغا دىققەت قىلىپ تۇرۇڭلار ، — دېدى . كېيىن ھېچنېمىگە پەرۋا قىلمىغاندەك بىگىز قولىنى چىقىرىپ سۆزىنى داۋام قىلدى ، — بىرىنچى ، لياۋشېن جېڭى غەلىبىلىك ئاخىرلاشتى ، دۈشمەننىڭ تۆت يۈز يەتمىش مىڭ ئادىمى يوقىتىلدى ! چاڭچۈن ، شېنياڭ ، جىنجۇ ئىشغال قىلىنىپ ، پۈتۈن شەرقىي شىمال ئازاد قىلىندى ! ھەممە ئەھۋال تەپسىلىي يېزىلىپتۇ ، كېيىن ئۆزۈڭلار ئوقۇۋالارىسىلەر ...

— ياخشى جەڭ بوپتۇ - دە ! يارايدۇ ! — كىشىلەر ئارىسىدىن بىردىنلا تەنتەنە ئاۋازى كۆتۈرۈلدى ، ھەممە دىللىرىدا قوزغالغان ھاياجانلىرىنى باسالماي قېلىشتى .

— ئىككىنچى ، خۇەيخەي جېڭىدىن غەلىبە خەۋەرلىرى تارقىلىپ كەتتى . باندېت جياڭ جىيېشنىڭ بىڭتۇەن قوماندانى

خۇاڭ بوتاۋ ئېتىپ تاشلاندى ، بىڭتۇەن قوماندانى خۇاڭ ۋېي تىرىك قولغا چۈشتى ، سۇن يۈەنلياڭ بىڭتۇەننى يوقىتىلدى . خەلق ئازادلىق ئارمىيىسى تېز ئارىدا چاڭجياڭنىڭ شىمالىي قانىتىغا بېرىپ دەريادىن ئۆتكەندىن كېيىن ، پۈتۈن مەملىكەتنى ئازاد قىلدۇ !
— ياشاپ كەتسۇن ! ياشاپ كەتسۇن !

يەنە بىرپەس تەنتەنە كۆتۈرۈلدى .
— ئۈچىنچى ، گومىنداڭ يەنىلا تىنچلىق سۆھبىتى دەپ كۆز بويلاۋاتىدۇ ...

— كۆتۈرسۇن سۆھبىتىنى ، نەنجىڭگە كىرگەندىن كېيىن قاراپ باقىمىز !

— چامامدا ئەكسىيەتچىلەرنىڭ ھالى خاراب ، تېز ئارىدىلا ئەركىنلىككە چىقىدىغان ئوخشايمىز .

— سەن شاشىپ كېتىپ بارىسەن ، — دېدى دىڭ چاڭفا مۇشتىكىنى قىڭغىر چىشلىگەن پېتى ، — تىنچلىق سۆھبىتى ، تىنچلىق سۆھبىتى . بۇنىڭدا چوقۇم بىر گەپ بار !

شۇ مىنۇتتا يۇقىرى - تۆۋەندىن ، ئۇدۇلدىكى ئاياللار كامبىرىدىن ، قىسقىسى بارلىق كامبىرلاردىن زوق - شوقتا تۈۋىلغان تەنتەنە ساداسى ئاڭلاندى . بۇنىڭدىن چۆچۈگەن ئىشپيونلارنىڭ دېمى ئىچىگە چۈشۈپ كەتتى .

— كۆپ بولسا سوقۇش يەنە بىر يىل داۋام قىلار ، ئەكسىيەتچىلەرنىڭ ھەممىسىنىڭ كۈلى كۆككە سورۇلۇپ ، جۇڭگو خەلقى پۈتۈنلەي ئازادلىققا چىقىدۇ ، — دېگەندىن كېيىن سۆزىنى باشقا ياققا بۇرىدى يۈي شىنجياڭ ، — لاۋ دىڭ ، بەشىنچى كامبىردىن كەلگەن خەۋەرنى لاۋ شۈيگىمۇ ئۇقتۇرۇپ قويايلى ، — ئۇ يەككە - يېگانە شۈي يۈنڧېڭنىڭ غالىبىيەت خەۋەرلىرىدىن بىخەۋەر قېلىشىدىن ئەندىشە قىلىپ ، دىڭ چاڭفاغا تەقەززالىق بىلەن ئېيتتى .

— ئالدىرما ، شۇ تاپتا ئورانگۇتان لاۋ شۈي بىلەن سۆزلىشىۋاتىدۇ .

— ئورانگۇتان يېنىمىزدىكى ئۆيدىمۇ؟ نېمە قىلىۋېتىپتۇ ئۇ؟
— كىم بىلىدۇ دەيسەن؟ — دېدى كۆز قارىچۇقىنى ئوينىتىپ
دىڭ چاڭغا، — ھەرھالدا ياخشى ئىش قىلىۋاتمىسا كېرەك .
— بۇنداق ناۋاتىكە شېرىن خەۋەرنى تەبرىكلىمەي
ئۆتكۈزۈۋېتىشكە بولماس، — دېدى ھاياجانلانغان ليۇ سىياڭ .
— دۇرۇس! دۇرۇس! — ھەممە بىر ئېغىزدىن ئاۋاز
قوشتى .

— بۇ ياخشى تەكلىپ! — دېدى چوڭ تاغا كۆپچىلىككە
كۈلۈمسىرەش بىلەن قاراپ، — بۈگۈن ئايغا يىگىرمە نەچچىتى؟
— 12 - ئايغا يىگىرمە توققۇز .
— يېڭى يىلنى كۆڭۈلدىكىدەك ئۆتكۈزۈشنىڭ تەرەددۇتىنى
قىلساق بولىدۇ .

چوڭ تاغنىڭ سۆزلىرى دىللارنى غەلبە تەنتەنىسى بىلەن
توشتۇردى . ئۇنداق بولسا بۇ يېڭى غالىب يىلنى قانداق تەبرىكلىمەك
كېرەك، دېگەن مەسىلە ئويلىنىلىۋاتقاندا، كامېر ئىشكىنىڭ
يېنىدىلا كىمىنىڭدۇر يۆتىلىشى ئاڭلاندى، ھەممە بىردەك كەينىگە
بۇرۇلدى . شۇ مىنۇتتا سەككىزىنچى كامېردىن چىققان
ئورانگۇتان تېز - تېز قەدەم بىلەن ئىشك ئالدىدىن ئۆتۈپ كەتتى،
تەرىدىن خۇشامەتچىلىك كۈلكە ئالامىتى كۆرۈنەتتى . سەل ئۆتكەندە
مەيدانچاق تەرەپتىن ئۇنىڭ خۇشامەتكۈيلىق بىلەن ۋارقىرىشى
ئاڭلاندى :

— شۈك بولۇڭلار، سىلەرگە ئۇقتۇرىدىغان مۇھىم ئىش بار .
— بۇ ئورانگۇتان يەنە نېمە شۇملۇق قىلاي دېدىكىنە؟
— نېمە دەيدىغانلىقىنى بىر ئاڭلاپ كۆرمەمدۇق .
— ھېلىلا شۇي باشقارما باشلىقىدىن خەت تاپشۇرۇۋالدىم،
خەتتە يېزىلىشىچە، ھۆكۈمەت مالىماننى باستۇرۇشنى توختىتىپ،
ئۇرۇش قىلماي سۈلھى قىلماقچىكەن، بارلىق سىياسىي مەھبۇسلار
ئۆز تىلىكى بويىچە كۈتۈلىدىكەن . بۇ ئىشنى پىقىر ھازىرلا شۇي
يۈنڧىڭ ئەپەندىگە ئۇقتۇرۇپ قويدۇم . ئىلگىرىكى ئىشلىرىمىزدا

كەمچىلىك ئاز ئەمەس ، بۇنىڭغا پېقىر بەك ئېچىنمەن .
كۆپچىلىكنىڭ تۇرمۇشىنى ياخشىلاش ئۈچۈن ، باشقارما باشلىقىنىڭ
ئەمرىگە بىنائەن تۆۋەندىكىلەرنى جاكارلايمەن : بىرىنچى ، يېڭى يىلدا
ئادەم بېشىغا تۆت سەردىن گۆش ، يېرىم قاپ تاماكا ، ئىككى سەر
ھاراق ...

— كىمىڭنى خۇش قىلماقچى بۇنىڭ بىلەن ؟ ۋاي ئەبلەخلەر ،
ئۇرۇشتا مات بولغان تۇرۇقلۇق ، يەنە قايسى يۈزۈڭ بىلەن
خۇشامەتچىلىك قىلىدىغانسەن ! — يۈي شىنچياڭنىڭ يېنىدىن
كىمدۇر بىرىنىڭ زەردە بىلەن تىللىشى ئاڭلاندى .

— ئىككىنچى ... — ئورانگۇتاننىڭ ئاۋازى يەنىمۇ
سىپايىلەشتى ، — يېڭى يىل كۈنلىرىدە كەچكىچە شامالداشقا
بولدۇ ، ئىشىكلەرگە قۇلۇپ سېلىنمايدۇ ... ھەربىر كامېردا دەررۇ
لامپۇچكا كۆپەيتىلىدۇ ...

ئورانگۇتان يەنە نېمىلەرنىدۇر كۈتۈلىدى . بىراق ، ئۇنى
ئاڭلاپ ئولتۇرۇشقا ھېچكىمنىڭ رايى بارمىدى .

«بايا بۇ ئورانگۇتان لاۋ شۈينى مۇشۇ سۆزلەرنى ئېيتىشقا
ئىزدىدىمكىنە ؟» ئويلاپ قالدى ليۇ سىياڭ .

«ئۇ نېمىشقا بالدۇر لاۋ شۈيگە ئۇقتۇرىدۇ ؟» يۈي شىنچياڭمۇ
بۇ ئىشنىڭ تېگى - تەكتىگە يېتەلمىگەندەك ئىدى .

— مېنىڭ قارىشىمچە ، ئاچلىق ئېلان قىلىش كۈرىشى
ئورانگۇتاننى قورقىتىۋەتكەندەك تۇرىدۇ ، — ئارىدىن كىمدۇر بىرى
ئۆز پەرىزىنى ئېيتتى ، — ئىتتەيىقمۇ لاۋ ليۇ بىلەن شياۋ يۈينى
كۆرگەندە خۇددى شۇنداق قورقۇپ تىتىرىدىغۇ !

— مەسىلە مۇنداق ئاددىي بولمىسا كېرەك ، مەنچە بولغاندا ،
يەنە بىر ئاز قاراپ بېقىپ ، ئاندىن بىر خۇلاسىگە كەلسەكمىكىن .
— مەن بىزگە ئازادلىق ئارمىيىنىڭ ئۇرۇشتا قازانغان
غەلىبىسىنىڭ پايدىسى تېگىۋاتىدۇ ، دېمەكچىمەن .

ھەممە قىزغىن مۇنازىرىگە چۈشۈپ كەتتى ، چوڭ تاغا بولسا
ئادىتى بويىچە مېڭىنىڭ تۈكىنى سىلاپ قويۇپ سۆزلىدى :

— بايا لاۋ دىڭ ، بۇنىڭدا بىر گەپ بار ، دەپ جايدا
ئېيتتى — ... بۇ سۆز بىلەن زادى نېمنى ئۇقتۇرماقچى
ئىكەنلىكىنى چوڭ تاغا ئىزاھلاپ ئولتۇرمىسىمۇ چۈشىنىشلىك
ئىدى . ئۇ كۆڭلىدە قانداقتۇر بىر ئىشلار توغرىسىدا پىلان
قۇرۇۋاتقانداك كۆرۈنەتتى .

— دۈشمەننىڭ نېمە قىلماقچى بولۇۋاتقانلىقىنى ھازىرچە
قويۇپ تۇرايلى ، — دېدى چوڭ تاغا گەپنى باشقا ياققا
يۆتكەپ ، — يېڭى يىلغا ئاتاپ ھەممىمىز نورۇزنامە تەييارلىساق
دېمەكچىمەن .

يېڭى يىلدا كامېرلارنىڭ ئىشكىگە نورۇزنامە چاپلاشقا ھەممە
ئەلۋەتتە رازى ئىدى ، بىراق مۇزاكىرە قىلىپ كۆرۈپ ، بۇ يەردە
نورۇزنامە تەييارلاشنىڭ ئۆزى خېلىلا تەسلىكىنى ھەممە ھېس
قىلىشتى . نورۇزنامىنىڭ بېيتلىرى شۇنداق توقۇلۇشى كېرەك
ئىدىكى ، ھەم گۈزەل ، ھەم ئۆتكۈر ، ھەم نەق جايغا تەگكۈدەك ،
ھەم كىشىنى چوڭقۇر ئويغا سالغۇدەك ، ھەم مۇۋاپىق يوشۇرۇن
مەنىلىك بولۇشى ، يولداشلار كۆرگەن ھامان چۈشىنىدىغان ،
ئىشپيونلار ئېنىق ياكى پەقەت چۈشىنەلمەيدىغان بولۇشى لازىم
ئىدى . پىرىنسىپ بەلگىلەنگەندىن كېيىن ھەممە باش قاتۇرۇشقا
كىرىشتى .

— ئاۋۋال لاۋ ليۇنىڭ بىر بېيت توقۇشنى تەكلىپ
قىلماقچىمەن ، — كىمدۇر بىرى مەسلىھەت بېرىپ قالدى .
— تاغىمىز كۆپچىلىككە كۆرسەتكەن تېمىنى قانداق قىلىپ
ئاۋۋال مەن ئورۇنداي ؟

— چۈنكى شائىردە سەن !

ھەممە كۈلۈشۈپ كەتتى . ليۇ سىياڭ قوشۇمىسىنى تۈرگەن
بولسىمۇ ، شۇئان لايىق بىر سۆز تاپالمىدى .

— مانا مەن تارتىنىشنى ئوقمايدىغان كىشى ، — دېدى يۈي
شىنجياڭ ئاۋازىنى يوغان چىقىرىپ تۈز كۆڭۈللۈك بىلەن ، —
«تىنىق ئىككى تۈڭلۈكتىن چىقىدۇ ، باش بىر سۇڭگۈچتىن !»

— بۇنىڭ نەرمۇ بېيىت بولسۇن .
— ئوھوي ، مېنىڭچە بولىدۇ ، بۇ بېيىتتا ئاز - تولا ھەقىقەت بار ! — دېدى دىڭ چاڭغا باش لىڭشىتىپ تەستىقلاپ .
— توغرىسىغا چاپلايدىغىنى بولسىلا ، خېلى تۈزۈك ، — دەپ قوشۇلدى ليۇ سىياڭمۇ .

— بولدى ، توغرىسىغا چاپلىنىدىغىنى مەندىن ، — دىڭ چاڭغا ھېچ ھودۇقماستىنلا مۇشتىكىنى قولىغا ئېلىپ ، «بۇنىڭ ئىچى راھەت» دېگەن سۆزنىڭ خەتلىرىنى ھەرىكەت بىلەن ئىشارە قىلىپ كۆرسەتتى .

— ھا... ھا... ھا... — پۈتۈن كامبېردا كۈلكە كۆتۈرۈلدى .
— جاپا ئىچىدە راھەت بار ، دېگەن شۇ - دە ! — دىڭ چاڭغا ئاغزىنى يوغان ئېچىپ ، سېرىق چىشلىرىنى ھىڭگايىتقان ھالدا كۈلۈپ تۇرۇپ ئىزاھلىدى .

— بۇنىڭ ئىچى راھەت بولسا ، نېمىشقا سەن قاشانى بۇزۇپ ئون نەچچە قېتىملاپ قېچىپ يۈردۈڭ ؟ — كىمدۇر بىرى سوراق قويدى كۈلۈپ . دىڭ چاڭغا ئۆز بېشىدىن ئۆتكۈزگەن بەزى سەرگۈزەشتىلىرىنى يوشۇرۇپمۇ ئولتۇرمىدى ، ئۇنىڭ نامىنى غەربىي سىچۈەن دېھقانلىرىدىن بىلمەيدىغان كىشى يوق ئىدى . ئۇ بۇ نۆۋەت دېھقانلارنىڭ قوراللىق قوزغىلىڭى ۋاقتىدا جەڭگە قوماندانلىق قىلىۋېتىپ ئېغىر يارىلانغانلىقى ئۈچۈن قولغا چۈشۈپ تۇرمىگە قامالغانىدى .

— قاچمىساق كاللا كېتەتتى - دە ! — پىخىلداپ كۈلۈپ جاۋاب بەردى دىڭ چاڭغا .

— ئەمدى نېمىشقا قاچمايسەن ؟
— يېزا ، ناھىيە تۈرمىلىرى جازىدۇڭغا ئوخشامدىغان ، — دېدى دىڭ چاڭغا كۈلگىنىچە ، — ئىتتىرىپ قويسىلا ئۆرۈلۈپ چۈشىدىغان تاملاردىن كىم قاچمايدۇ ؟ بۇ جازىدۇڭدىكىدەك ھەممە دېرىزىلەرنى تۆمۈر بىلەن قاپلىۋېتىدىغان ئىش نېمىش قىلسۇن ئۇ يەردە ؟

— ئازراق سېرىق تاماكنى ياندۇرۇپ كىشەننىڭ ئۈستىگە قويسا ۋە بامبۇك نەيچىسى بىلەن بىردەم پۇۋلەپ بەرسە ، كىشەن كۆيۈپ ئۈزۈلىدۇ ، تۈن يېرىمىدا كىشەننى تاشلاپ قاچساڭ بولغىنى ، دەپ ئۆزۈڭ دەۋاتتىڭغۇ ؟ — كىمدۇر بىرى دىڭ چاڭغا ئۇنىڭ ئۆزى ئېيتىپ بەرگەن ھېكايىنى مىسال قىلىپ سوئال قويدى ، — كىشەنمۇ ، دېرىزمۇ تۆمۈردىنمۇ ؟

— شۇنى دېگەنمۇ ؟ — سۆزگە قېتىلدى ليۇ سىياڭ ، — ئورانگۇتان ساڭا تاماكا بېرىدىغان بولىدۇغۇ ؟

— بۇ يەردىن قاچماقچى بولساق ، — دېدى دىڭ چاڭغا مۇشتىكىنى ئوينىتىپ ، — ھەممىمىز تەڭلا بىر - ئىككى - ئۈچ قىلىشقا توغرا كېلىدۇ ... — ئۇ قانداقتۇر بىر ئىشارەتنى ئىپادىلەپ ، مۇشتىكىنى ئاۋايلاپ چىشلىگىنىچە ئۈنلۈك كۈلۈپ سۆزلىدى ، — مانا مەن خۇمارىدىنمۇ چىقۇۋالدىم ، ئەمدى مۇشتىكىمنىڭمۇ خۇمارىنى چىقىرىدىغان ۋاقىت كەلدى !

— بىر يىلدىن بېرى قۇرۇق چىشلەپ يۈرگەن مۇشتىكىڭنىڭ دەردىنى ئەمدى بىر چىقراي دەپسەن - دە ، — دەپ ئۆزىنى تۇتۇۋالالماي كۈلۈشتى كۆپچىلىك .

— مۇشۇنداق بىر كۈننىڭ كېلىشىنى ئاللىقاچانلا بىلگەنمەن . قاتتىق كۈلۈشتىن كۆپچىلىكنىڭ ئۈچەيلىرى تارتىشىپ ، دەم ئالالماي قېلىشتى ...

نورۇزنامە بەلگىلىۋېلىنغاندىن كېيىن ھەممە بىرپەس مەسلىھەتلىشىپ ، ھەرقايسى كامېرىدىكىلەرنى ئۆزئارا يالداما ئۈچۈن سوۋغا تەقدىم قىلىشقا ھەرىكەتلەندۈرۈش پىكرىگە كېلىشتى . چوڭ تاغىمۇ ئويلىنىپ كۆرۈپ ، بۇ تەشەببۇسقا قوشۇلدى .

— مېنىڭچە بولغاندا ، — دېدى يۈي شىنجياڭ ، — لاۋ شۈي ، جياڭ ھەدىلەرگە ئوخشىغان ئەڭ قەيسەر يولداشلارغا ھەممىدىن ئەھمىيەتلىك سوۋغا تەقدىم قىلساق بولىدۇ .

— قانداق سوۋغا دېمەكچىسەن ؟ — كىشىلەر سورىدى .
يۈي شىنجياڭ چىش چۈتكىسىنىڭ سېپىنى ئويۇپ ياساپ

چىققان كىچىككىنە بەش يۇلتۇزنى ئالىقىنىغا ئېلىپ چوڭ تاغغا سۈندى . بۇ ئۇنىڭ ئىشچىلىققا خاس ماھىر قوللىرىدا ياسالغانىدى .

— قىزىل يۇلتۇزدىن بولسا ، سىزچە قانداق ؟

— شياۋ يۈي ، ماڭا بىرنى ، قانچىنى ياسىدىڭ بۇنىڭدىن ؟ —

كۆپچىلىك ۋاراك - چۈرۈك كۆتۈرۈۋەتتى .

— ئون تال .

— بەك ئاز بولۇپ قاپتۇ ، — دېيىشتى كۆپچىلىك بەس -

مۇنازىرە قىلىشىپ ، — ئەڭ ياخشىسى بىر كىشىگە بىردىن توغرا

كەلسۇن ، بېرىشكە بولمايدىغان كىشىلەرمۇ بارمىدۇيا ؟

— ھەممەيلەنگە بېرىشكە بولىدۇغۇ ، بىراق ماتېرىيال ئاز ،

ۋاقىت قىس ، ياساپ چىقىشنىڭ ئۆزى بىر گەپ .

— ھەممىمىز ياسايمىز ! شياۋ يۈي ، ماتېرىيالنى قويماي

ئېلىپ چىق ، ۋاقىت ئۆلگۈرىدۇ !

دىڭ چاڭغا سۆزلەۋېتىپ پولغا قول سۈندى - دە ، قېيىقلىق

مىختىن بىرنى سۇغۇرۇۋېلىپ كۈلۈمسىرەش بىلەن دېدى :

— يۇلتۇز ئويىدىغان پىچاقنى مەن تەييارلاي .

چوڭ تاغنىمۇ كۈلۈپ تاشلىدى . كېيىن ئۇ بىرقانچە يىلەن بىلەن

باش قوشۇپ ، بىرپەس مەسلىھەتلىشىۋالدى . چۈشتىن كېيىنكى

شامالداش ۋاقتىدا يەتتىنچى كامېردىكىلەرنىڭ يېڭى يىلدىكى كۆڭۈل

ئېچىش توغرىسىدا تەكلىپ قىلغان پىلانى ۋە مۇناسىۋەتلىك

ئىشلاردىن ھەممە كامېردىكىلەر خەۋەر تاپتى .

زارىقىپ كۈتكەن كۈنلەرمۇ ھەش - پەش دېگۈچىلا يېتىپ

كەلدى .

يېڭى يىل كۈنى ، تاڭ يورۇمىدا ئاياللار كامېرنىڭ

باشلامچىلىقى ۋە ھەممە كامېردىكىلەرنىڭ بىردەك ماسلىشىشى

بىلەن چاقماق تېزلىكىدىكى ۋاقىت ئىچىدىلا شاۋقۇنلۇق ناخشا

ساداسى ياڭراپ كەتتى . كىشىلەر پۈتۈن ئىش - زوقى بىلەن

ناخشىنى ئەۋجىگە كۆتۈرۈپ ، بىرىنىڭ كەينىدىن يەنە بىرىنى

ياڭرىتىۋەتتى . يېڭى يىلغا بېغىشلانغان زور كۆڭۈل ئېچىش